

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 132/11

Λουξεμβούργο, 1η Δεκεμβρίου 2011

Απόφαση στην υπόθεση C-145/10

Eva-Maria Painer κατά

Standard VerlagsGmbH, Axel Springer AG, Süddeutsche Zeitung GmbH,
Spiegel-Verlag Rudolf Augstein GmbH & Co KG και Verlag M. DuMont
Schauberg Expedition der Kölnischen Zeitung GmbH & Co KG

**Τα φωτογραφικά πορτρέτα απολαύουν της ίδιας προστασίας όπως και όλα τα άλλα
προστατευόμενα από δικαίωμα του δημιουργού έργα**

*Εντούτοις, τα μέσα ενημέρωσης μπορούν να δημοσιεύσουν τέτοια φωτογραφία χωρίς τη
συναίνεση του δημιουργού της, αν η δημοσίευση έχει, στο πλαίσιο ποινικής έρευνας, ως αντικείμενο
να συνδράμει την αστυνομία στην ανεύρεση εξαφανισθέντος προσώπου*

Η Ε.-Μ. Painer είναι ελεύθερη επαγγελματίας φωτογράφος και φωτογραφίζει, μεταξύ άλλων, παιδιά σε νηπιαγωγεία και παιδικούς σταθμούς. Στο πλαίσιο της δραστηριότητας αυτής, πραγματοποίησε πολλές φωτογραφικές λήψεις της Natascha K. (επιλέγοντας το φόντο, προσδιορίζοντας τη θέση και την έκφραση του προσώπου, χειριζόμενη τη φωτογραφική μηχανή και εκτυπώνοντας τις φωτογραφίες).

Μετά από την απαγωγή το 1998 της Natascha K., η οποία τότε ήταν 10 ετών, οι αρμόδιες αρχές ασφαλείας εξέδωσαν ανακοίνωση αναζήτησεως προσώπου, για την οποία χρησιμοποιήθηκαν οι φωτογραφίες της Ε.-Μ. Painer.

Κατόπιν της αποδράσεως της Natascha K., και μέχρι την πρώτη δημόσια εμφάνισή της, πέντε επιχειρήσεις Τύπου –μεταξύ των οποίων τέσσερις γερμανικές και μία αυστριακή– δημοσίευαν τις φωτογραφίες αυτές σε εφημερίδες¹ και γνωστές ιστοσελίδες, χωρίς, εντούτοις, αναφορά του ονόματος του δημιουργού των φωτογραφιών αυτών ή με αναφορά άλλου ονόματος δημιουργού και όχι αυτού της Ε.-Μ. Painer.

Ορισμένες από αυτές τις εφημερίδες δημοσίευσαν, εξάλλου, ένα σκίτσο, που δημιουργήθηκε με ηλεκτρονική επεξεργασία μιας από τις φωτογραφίες, το οποίο, καθόσον δεν υπήρχε πρόσφατη φωτογραφία έως την πρώτη της δημόσια εμφάνιση, απέδιδε την πιθανολογούμενη εμφάνιση του προσώπου της Natascha K.

Εκτιμώντας ότι η δημοσίευση των φωτογραφιών αυτών είχε προσβάλει τα δικαιώματά της ως δημιουργού, η Ε.-Μ. Painer ζήτησε από τα αυστριακά δικαστήρια να υποχρεωθούν οι επιχειρήσεις Τύπου να απόσχουν από την αναπαραγωγή και/ή τη διανομή των φωτογραφιών καθώς και του σκίτσου, χωρίς τη συναίνεσή της και χωρίς αναφορά του ονόματός της ως δημιουργού. Ζήτησε επίσης την καταβολή εύλογης αμοιβής και αποζημιώσεως.

Το Handelsgericht Wien (εμποροδικείο της Βιέννης, Αυστρία), το οποίο επελήφθη της διαφοράς, ερωτά το Δικαστήριο αν το δίκαιο της Ένωσης παρέχει μειωμένη προστασία όσον αφορά το δικαίωμα του δημιουργού στα φωτογραφικά πορτρέτα για το λόγο ότι απεικονίζουν πιστά την πραγματικότητα και προσφέρουν μειωμένες δυνατότητες δημιουργικών παρεμβάσεων. Επιπροσθέτως, το αυστριακό δικαστήριο ζητεί να διευκρινισθεί υπό ποιές προϋποθέσεις αυτές οι φωτογραφίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τα μέσα ενημέρωσης, χωρίς τη συναίνεση του δημιουργού τους, για τις ανάγκες ποινικής έρευνας. Ζητεί επίσης από το Δικαστήριο να διευκρινίσει τις προϋποθέσεις βάσει των οποίων ένα προστατευόμενο έργο μπορεί να γίνει αντικείμενο παραθέσεως.

¹ Πρόκειται για τις εξής εφημερίδες: Der Standard, Süddeutsche Zeitung, Express, Bild και Die Welt καθώς και για το εβδομαδιαίο περιοδικό Der Spiegel.

Στη σημερινή του απόφαση, το Δικαστήριο επισημαίνει, εκ προοιμίου, ότι το δικαίωμα του δημιουργού προστατεύει μόνο πρωτότυπα αντικείμενα, δηλαδή εκείνα τα οποία είναι αποτέλεσμα προσωπικής πνευματικής εργασίας του δημιουργού τους. Συναφώς, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ένα έργο είναι αποτέλεσμα πνευματικής εργασίας του δημιουργού όταν αντανακλάται σε αυτό η προσωπικότητά του. Αυτό συμβαίνει όταν ο δημιουργός κατά την παραγωγή του έργου μπόρεσε να εκφράσει τις δημιουργικές του ικανότητες πραγματοποιώντας ελεύθερες και δημιουργικές επιλογές.

Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι ο δημιουργός φωτογραφικού πορτρέτου μπορεί να πραγματοποιήσει τις ελεύθερες και δημιουργικές του επιλογές με πλείονες τρόπους και σε διάφορα χρονικά σημεία κατά τη δημιουργία. Στο στάδιο της προετοιμασίας, ο δημιουργός μπορεί να επιλέξει τη θέση, τη στάση του ατόμου που θα φωτογραφηθεί ή τον φωτισμό. Κατά τη λήψη του φωτογραφικού πορτρέτου, μπορεί να επιλέξει το κάδρο, τη γωνία λήψεως καθώς και τη δημιουργούμενη ατμόσφαιρα. Τέλος, κατά την εκτύπωση του κλισέ, ο δημιουργός μπορεί να επιλέξει μεταξύ πλειόνων διαθέσιμων τεχνικών εκτυπώσεως εκείνη που προτιμά ή, ενδεχομένως, να χρησιμοποιήσει λογισμικό.

Μέσω των ποικίλων αυτών επιλογών, ο δημιουργός φωτογραφικού πορτρέτου μπορεί, επομένως, να δώσει το «προσωπικό του άγγιγμα» στο έργο που δημιουργήθηκε. Ως εκ τούτου, **ένα φωτογραφικό πορτρέτο προστατεύεται από δικαίωμα του δημιουργού** όταν αποτελεί έκφραση των δημιουργικών ικανοτήτων του δημιουργού του. Επιπροσθέτως, το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι **η προστασία αυτή είναι ίδια με εκείνη της οποίας απολαμβάνουν άλλα έργα, συμπεριλαμβανομένων των φωτογραφικών έργων.**

Στη συνέχεια, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, κατά το δίκαιο της Ένωσης², η παρεχόμενη προστασία από το δικαίωμα του δημιουργού μπορεί να περιοριστεί, εξαιρετικώς, όταν το προστατευόμενο έργο χρησιμοποιείται για λόγους δημόσιας ασφάλειας, μεταξύ άλλων σε περίπτωση ποινικής έρευνας με σκοπό την ανεύρεση εξαφανισθέντος προσώπου. Συναφώς το Δικαστήριο επισημαίνει ότι, **μόνο τα κράτη –και όχι οι επιχειρήσεις του Τύπου–** πρέπει να θεωρούνται **αρμόδια και υπεύθυνα για την εξασφάλιση της δημόσιας ασφάλειας** με κατάλληλα μέτρα, μεταξύ των οποίων η έκδοση ανακοινώσεως για την αναζήτηση προσώπου.

Εντούτοις, δεν μπορεί να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο επιχείρηση Τύπου να συμβάλει σε συγκεκριμένη περίπτωση στην εκπλήρωση σκοπού δημόσιας ασφάλειας με **τη δημοσίευση για παράδειγμα φωτογραφίας αναζητούμενου προσώπου.** Αυτή η πρωτοβουλία των μέσων ενημερώσεως πρέπει, εντούτοις, να εντάσσεται στο πλαίσιο αναληφθείσας δράσεως από τις εθνικές αρχές και να αναλαμβάνεται σε συμφωνία και συντονισμό με τις αρχές αυτές, προκειμένου να αποφεύγεται ο κίνδυνος να έρθει σε αντίθεση με τα μέτρα που έχουν ληφθεί από αυτές. Το Δικαστήριο διευκρινίζει επίσης ότι μία φωτογραφία μπορεί να δημοσιευθεί από τα μέσα ενημερώσεως στο πλαίσιο έρευνας, χωρίς να είναι απαραίτητη συγκεκριμένη, ενεστώσα και ρητή εντολή των αρχών ασφαλείας προς τον σκοπό αυτό.

Τέλος, όσον αφορά την παράθεση προστατευόμενων έργων, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι είναι δυνατή η παράθεση έργων που έχουν ήδη καταστεί νομίμως προσιτά στο κοινό υπό την προϋπόθεση ότι αναφέρεται η πηγή, συμπεριλαμβανομένου του ονόματος του δημιουργού, εκτός αν αυτό είναι αδύνατο.

Συναφώς, το Δικαστήριο απαντά στο επιχείρημα των επιχειρήσεων Τύπου κατά το οποίο είχαν λάβει τις φωτογραφίες από ειδησεογραφικό πρακτορείο αλλά ήταν δυσχερής ο προσδιορισμός του δημιουργού και δεν ήταν δυνατή η αναφορά του ονόματος του στις φωτογραφίες. Υποθέτοντας ότι οι φωτογραφίες αυτές περιήλθαν στην κατοχή του πρακτορείου νόμιμα –με τη συναίνεση της δημιουργού– το Δικαστήριο εκτιμά ότι θα έπρεπε να έχει γνωστοποιήσει στους εκδότες το όνομα της δημιουργού. Ως εκ τούτου, οι εκδότες είχαν την υποχρέωση να το αναφέρουν στις εφημερίδες τους.

² Οδηγία 2001/29/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας (ΕΕ L 167, σ. 10).

Εντούτοις, το Δικαστήριο διευκρινίζει ότι είναι επίσης πιθανό η δημοσίευση των φωτογραφιών της E.-M. Painer να έχει γίνει από τις αυστριακές εθνικές αρχές ασφαλείας. Όμως σε αυτή την περίπτωση, δεν ήταν απαραίτητη η αναφορά του ονόματος του δημιουργού. Κατά συνέπεια, σε αυτή την περίπτωση, και υπό τον όρο ότι το όνομα της δημιουργού δεν αναφέρθηκε, απαιτείται μόνο η αναφορά της πηγής των φωτογραφιών αυτών και όχι επίσης του ονόματος της δημιουργού τους.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της απόφασεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582